

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **S. K.**, zast. JUDr. Milanem Pivovarčíkem, advokátem, se sídlem ve Znojmě, Chelčického 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 9. 2004, č. j. 64 Az 111/2004 – 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 17. 5. 2004, č. j. OAM-1819/VL-07-08-2004 zamítl žalovaný žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona o azylu) s odůvodněním, že žadatelka o azyl neuváděla skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu; naopak uváděla – a v průběhu správního řízení bylo dostatečně objasněno – že důvodem její žádosti o udělení azylu byla snaha vyhnout se možnému jednání vyděrače, který ji odmítal splatit dlužnou částku a dále též přání legalizovat si pobyt v České republice.

Žalobkyně napadla citované rozhodnutí včas podaným opravným prostředkem (žalobou), ve které uvedla, že s rozhodnutím o zamítnutí její žádosti o udělení azylu jako zjevně bezdůvodné nesouhlasí, neboť se domnívá, že žalovaný porušil zákon č. 71/1967

Sb. (správní řád), konkrétně ustanovení § 3 odst. 3, 4, § 32 odst. 1, § 46, § 47 odst. 1, a dále též § 12 zákona o azylu. Pokud jde o důkazy, kterými chce svá tvrzení podpořit, odkázala na to, co vypověděla při prvním a druhém pohovoru, jakož i na ostatní obsah správního spisu. Navrhovala, aby Krajský soud v Ostravě zrušil napadené rozhodnutí Ministerstva vnitra a věc mu vrátil k dalšímu řízení. K výzvě soudu zaslala žalobkyně dne 28. 7. 2004 doplněk žaloby, v němž uvedla, že chce být přítomna projednání věci za účasti překladatele z ruského jazyka. Zdůraznila, že její strohá žaloba vychází z prostředí, ve kterém byla v době sepisu žaloby umístěna, a proto v žalobě nebyla sama schopna popsat skutečný stav věci, který ji k žádosti o udělení azylu vedl. V tomto smyslu je pak vedeno vyjádření žalovaného, které je zcela zavádějící, když odkazuje na údajné dluhy žalobkyně a jejího přítele. Žalobkyně připomíná, že před správním orgánem popsané problémy, byť vyplývající jen z občanskoprávních vztahů, v Rusku mají kriminální dopad, který se přímo dotýká její obavy o život. Žalobkyně ve svém domově je vystavena tlaku ruské mafie, která ji vydírá a ohrožuje na zdraví a životě. Není tak pravdou, že by její žádost o azyl byla vedena snahou vyhnout se povinnosti vrátit zapůjčené finanční prostředky, ale naopak o tyto finanční prostředky byla sama připravena a dále je vydírána způsobem, který ji ohrožuje na životě. Má za to, že se žalovaný nezabýval dostatečně skutečným stavem věci, který zřejmě nepochopil, pokud rozhodl jen „z důvodu nepřípustnosti ekonomické migrace“, když zjevně se jedná o žádost podanou z důvodu obav o život žalobkyně.

Krajský soud v Ostravě (při jednání dne 3. 9. 2004, vedeném za přítomnosti tlumočnice jazyka ruského Mgr. J. K.) vynesl rozsudek č. j. 64 Az 111/2004 – 23, jímž žalobu zamítl a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a stejně tak Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení, které vynaložila na náklady tlumočného výše uvedené překladatelky jazyka ruského. Soud konstatoval, že ze všech procesních úkonů učiněných žalobkyní v řízení o udělení azylu vzal za prokázané, že žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, tj. za uplatňování politických práv a svobod, nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů v zemi původu. Svou žádost odůvodnila tím, že byla ve své vlasti vystavena vydírání ze strany mafiánských struktur, když uvedla, že ji vydíral přítel její dlužnice, který byl příslušníkem těchto struktur. Žalovaný proto správně zamítl její žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Krajský soud zdůraznil, že žalobkyně měla možnost vyjádřit se před vydáním rozhodnutí k podkladům, z nichž správní orgán vycházel, případně navrhnout jejich doplnění, takže nedošlo k porušení § 33 odst. 2 správního řádu. Dále zdůraznil, že z dokumentů založených ve správním spise vyplývá, že žalovaný si opatřil veškeré potřebné poklady pro rozhodnutí a vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci, takže neporušil ustanovení § 32 odst. 1, § 46 a § 3 odst. 4 správního řádu. Z odůvodnění jeho rozhodnutí vyplývá, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů i použití právních předpisů, na jejichž základě rozhodoval, přičemž se neukázala oprávněnou výtka žalobkyně o porušení ustanovení § 47 dost. 3 správního řádu.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně (dále jen stěžovatelka) včas kasační stížnost, a to z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Krajskému soudu v Ostravě vytýká, že strohé odůvodnění napadeného rozsudku vychází z nesprávného skutkového posouzení předložených důkazů, kdy soud de facto přijal závěry učiněné správním orgánem, totiž že důvodem žádosti o azyl je „ekonomická migrace“ žalobkyně, ačkoliv jde o závěry

nesprávné a neodpovídající skutkovému stavu věci. Stěžovatelka opakuje námitky uplatněné již v doplňku žaloby, totiž že ve svém domově byla vystavena tlaku ruské mafie, která ji vydírala a ohrožovala na zdraví a životě, přičemž kompetentní ruské orgány tuto situaci neřeší. Dodává, že není pravdou, že by při své žádosti o azyl v České republice byla vedena snahou vyhnout se povinnosti vrátit zapůjčené finanční prostředky, jak konstatuje napadené rozhodnutí správního orgánu, ale naopak o tyto finanční prostředky byla sama připravena a dále je vydírána takovým způsobem, že při případném návratu do vlasti má důvodnou obavu o své zdraví a život. K procesnímu stavu věci pak uvedla, že již ze samotného vyjádření žalovaného je zřejmé, že se věcí nezabýval dostatečně, když skutkový stav zřejmě nepochopil. Žalovaný tudíž nepostupoval v souladu s příslušným ustanovením správního řádu a krajský soud tuto námitku žalobkyně zcela pominul a nevypořádal se s ní. Uvedenému soudu proto v této souvislosti vytýká nesprávné právní hodnocení věci vycházející z nesprávných skutkových závěrů. Stěžovatelka je totiž v Rusku vystavena tlaku mafiánských struktur z důvodu svého sociálního postavení, kdy jako podnikatelka je těmito strukturami vydírána a pakliže vyděračům nevyhoví, je jí vyhrožováno fyzickým násilím až likvidací. Je tudíž dán důvod pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Stěžovatelka navrhuje, aby z těchto důvodů Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně žádá, aby kasační stížnost byl přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost s tím, že se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žádost stěžovatelky byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, takže (dle judikátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. 4 Azs 195/2004) se stěžovatelka nemůže v řízení o kasační stížnosti dovolávat posouzení azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu, neboť o těchto formách azylu nemohlo být v tomto typu řízení rozhodnuto. I pro řízení o kasační stížnosti odkazuje žalovaný na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatelka učinila během správního řízení. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro její nedůvodnost. Dodává, že neshledává důvody ani k přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 dost. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uvedla ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že se stěžovatelka dovolává důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Krajského soudu v Ostravě neshledal.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 citovaného zákona. Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud předně zjistil, že stěžovatelka přicestovala do České republiky z Ruska dne 14. 2. 2004 a o azyl požádala dne 7. 5. 2004. Podle obsahu žádosti o udělení azylu a obsahu protokolu o pohovoru, který byl se stěžovatelkou proveden dne 14. 5. 2004 za účelem zjištění důvodů žádosti o udělení azylu, stěžovatelka uvedla, že od roku 2003 v Rusku podnikala společně se svou přítelkyní a počátkem prosince roku 2003 obě zapůjčily společné známé finanční prostředky ve výši 100 000 rublů s tím, že tato je do dvou měsíců po částech vrátí. O této půjčce nebyla sepsána písemná smlouva, protože v dřívější době byly vztahy mezi stěžovatelkou a její přítelkyní na jedné straně a onou dlužnicí na straně druhé velmi dobré. Když stěžovatelka dlužnici v polovině ledna 2004 upomenula o vrácení dluhu, sdělila jí tato, že peníze vrátit nemůže. Stěžovatelka se proto obrátila na policii, ale byla odmítnuta s tím, že o půjčce nebyla uzavřena žádná smlouva a není tudíž co prošetřovat. Manžel oné dlužnice, který patří k mafii, začal potom stěžovatelce a její přítelkyni vyhrožovat, chtěl dokonce unést dceru přítelkyně, a proto se stěžovatelka obrátila na jiné „bandity“, aby jí pomohli dluh vymoci. Ti jí poradili, že dokud budou dluh domáhat, měla by stěžovatelka někam odjet. Proto vycestovala do České republiky. Manžel či přítel dlužnice (v tomto se údaje stěžovatelky lišily) vyhledal stěžovatelku v prodejně po tom, co se obrátila na policii a požadoval po ní, aby „na své peníze zapomněla“. Stěžovatelka se nepokusila o vyhledání pomoci příslušných státních orgánů ani se nepokusila o přesídlení na jiné místo Ruska. Do České republiky vycestovala proto, že zde měla přítelkyni a po skončení platnosti víza požádala na radu přátel o azyl. Do vlasti se vrátit nechce z obavy před jednáním onoho příslušníka mafie, který odmítá splatit dluh. V závěru pohovoru stěžovatelka uvedla, že v Rusku neměla žádné další potíže se soukromými osobami a vyloučila problémy se státními orgány Ruska.

V návaznosti na skutečnosti obsažené ve správním spise se Nejvyšší správní soud plně ztotožňuje jak se skutkovým, tak i právním posouzením věci žalovaným a potažmo i Krajským soudem v Ostravě. Zdejší soud je toho názoru, že zjištění žalovaného, jež bylo ostatně plně potvrzeno i rozsudkem krajského soudu, že jediným důvodem, proč stěžovatelka opustila Rusko, byly její problémy s přítelem či manželem osoby, která si od stěžovatelky zapůjčila peníze a tyto peníze posléze odmítala vrátit, je dostatečně podloženo důkazním materiálem, který žalovaný v průběhu správního řízení shromáždil, a to především z výpovědí stěžovatelky samé. Stěžovatelkou zdůrazňovaný strach z jednání oné osoby, která jí údajně vyhrožovala okradením (odnětím obchodu a veškerého majetku) nebo i násilím, pokud stěžovatelka bude nadále dluh vymáhat, nemůže Nejvyšší správní soud akceptovat jako relevantní důvod pro přiznání azylu, neboť v jejím případě se nejedná o odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Za pronásledování či odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu uvedeného ustanovení by mohla být v daných souvislostech

považována jen taková situace, kdy ze strany orgánů státní moci dochází k perzekuci osob z důvodu uplatňování jejich základních lidských práv a svobod, popř. by z tohoto důvodu v Rusku docházelo ze strany veřejné moci k systematickému odmítání poskytovat jednotlivcům ochranu. Ze správního spisu však jednoznačně vyplývá, že stěžovatelčiny problémy měly původ v jejím neuváženém jednání, kdy značnou část finančních prostředků půjčila bez smlouvy jiné osobě, která se následně snažila vyhnout vrácení dluhu a prostřednictvím jiné soukromé osoby stěžovatelce vyhrožovala pro případ, že bude dluh nadále vymáhat. Poté, co stěžovatelce bylo takto vyhrožováno, se tato již na orgány policie či jiné státní orgány v zemi původu neobrátila a naopak, jak sama připustila, se situaci snažila řešit obdobným způsobem, jako dlužnice, tj. obrátila se na jiné „bandity“, aby jí dluh pomohli vymoci. Útočiště pak odjela hledat do České republiky. Stěžovatelkou popsaný skutkový stav nepředstavuje zásah do oblasti lidských práv jednotlivce, jež by opodstatňoval přiznání azylu podle § 12 zákona o azylu. Nelze totiž připustit, aby azyl byl využíván jako nástroj pro řešení osobních konfliktů, které jsou řešitelné mnoha jinými prostředky v zemi původu, neboť pokud by bylo toto připuštěno, institut azylu jako výjimečného prostředku ochrany osob, jímž je upírána ochrana ze strany státních orgánů země původu, by šel nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijala.

Se stěžovatelkou nelze souhlasit ani v tom, že pro své sociální postavení podnikatelky či majitelky prodejního stánku patří do sociální skupiny, jíž by z hlediska zákona o azylu měla být poskytnuta ochrana. Sociální skupinou je totiž třeba rozumět skupinu osob stejného či podobného společenského původu, postavení, obyčejů; u majitelů prodejních stánků či podnikatelů tudíž o takové skupině pro její nesourodost a nedostatek spojujících prvků v žádném případě hovořit nelze.

Pokud žalovaný z uvedených důvodů žádost stěžovatelky jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu zamítl, učinil správně, přičemž mu nelze podkládat, jak činí stěžovatelka, že skutková podstata, z níž v napadeném rozhodnutí vycházel, by neměla oporu ve spisech nebo s nimi byla v rozporu, nebo že by při jejím zjišťování porušil zákon v ustanoveních o řízení takovým způsobem, že by to mohlo ovlivnit zákonnost a pro tuto důvodně vytýkanou vadu Krajský soud v Ostravě měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Naopak nutno zdůraznit, že skutkové i právní posouzení věci správním orgánem zcela odpovídá skutkové podstatě zjištěné od samotné stěžovatelky a v žádném případě nelze souhlasit s tím, že by správní orgán v odůvodnění napadeného rozsudku či v písemném vyjádření uvedl, že žalobkyně při podání žádosti o azyl byla vedena snahou vyhnout se povinnosti vrátit zapůjčené finanční prostředky; naopak, v obou zmíněných písemnostech výslovně správní orgán uvádí, že problémy stěžovatelky ve vlasti byly zapříčiněny výhradně jednáním soukromých osob (dlužnice a jejího přítele), kteří odmítali splacení zapůjčené finanční částky a snažili se zbavit povinnosti tyto finanční prostředky vrátit nedovoleným způsobem.

Jen pro úplnost nutno uvést, že Krajský soud v Ostravě se v odůvodnění rozsudku nadbytečně zabýval posuzováním, zda správní orgán dodržel též postup předepsaný ustanovením § 33 odst. 2 správního řádu, neboť podle zákona č. 222/2003 Sb., část pátá, bod 2, ze dne 26. 6. 2003, se na řízení o udělení azylu již toto ustanovení nevztahuje a není tudíž nutné dodržení podmínek zde uvedených dále zkoumat. To samozřejmě nic nemění na správnosti závěru krajského soudu o věci samé.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené

rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť nebyla shledána žádná vada řízení, jež by mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí, jak namítá stěžovatelka. Krajský soud v Ostravě neměl proto důvod rozhodnutí správního orgánu zrušit. Proto Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost podanou proti napadenému rozsudku důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

Stěžovatelka podala současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšné stěžovatelce náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žádné náklady – nad rámec jeho úřední činnosti – nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. srpna 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu